

Documents dels jueus de Cervera sobre casaments, dots, donacions i repudis (1351-1481)

Josep M. LLOBET I PORTELLA

Universitat Nacional d'Educació a Distància, Centre Associat de Cervera

Rebut: 28.09.2012 — Acceptat: 31.10.2012

Resum. Són comentats i transcrits vint documents, que van des de l'any 1351 fins al 1481, referents a jueus de Cervera. Un dels documents conté uns capítols matrimonials, divuit aporten informació sobre dots i donacions, i un altre va ser originat per un repudi. Al final de l'article, s'inclou un índex amb els noms dels jueus esmentats als documents.

Paraules clau: jueus, casaments, dots, donacions, repudis, Cervera, Catalunya, segle XIV, segle XV

Documents of Cervera's Jews on marriages, dowries, donations and repudiations (1351-1481)

Abstract. This article contains comments on and transcriptions of 20 documents that refer to the Jews of Cervera and span the years 1351 and 1481. One of the documents sets out the conditions established in a marriage contract, 18 of them provide information on dowries and donations, and one arose from a repudiation. The names of the Jews mentioned in the documents are listed at the end of the article.

Keywords: Jews, marriages, dowries, donations, repudiations, Cervera, Catalonia, 14th century, 15th century

1. Introducció

Un dels actes més importants que els jueus medievals podien portar a terme era el casament. Poc temps abans se celebraven les esposalles, amb la redacció i l'acceptació del contracte matrimonial o *quetubà*, on quedaven establerts els pactes sobre la futura unió. En alguna ocasió, també eren redactats per un notari cristià uns capítols matrimonials que reproduïen les condicions fixades en la *quetubà*, algunes de les quals feien referència al dot assignat a la núvia i a la donació o les donacions que eren fetes al nuvi.

No totes les unions matrimonials, però, duraven fins a la mort d'un dels contraents. Si el marit ho creia convenient, podia lliurar a la muller un document de repudi, anomenat *guet*, que ocasionava el divorci de la parella. En aquest cas, calia que el marit tornés el dot a la muller. També hi havia devolució de dot quan moria el marit i concorrien determinades circumstàncies.

Aquestes situacions personals o familiars dels jueus medievals les trobem reflectides en els documents notariais del període estudiat, cosa que ens permet conèixer-les. Així, en aquest article hem transcrit les parts substancials de vint documents que hi fan referència, que van des de l'any 1351 fins al 1481, relatius als jueus cerverins, a les quals hem afegit uns breus comentaris.

Creiem que aquesta documentació, que està dipositada a l'Arxiu Comarcal de la Segarra (ACSG),¹ de Cervera, aporta una informació interessant sobre els costums dels jueus medievals cerverins —similars, sens dubte, als de la resta de les comunitats catalanes— en aquesta parcel·la certament rellevant de la seva vida.

2. Els casaments

Pel que fa a la celebració de casaments entre els jueus cerverins, un document notarial de l'any 1427 ens aporta una interessant informació que ens permet saber que el dia 3 de desembre d'aquell any es reuniren a Cervera Samuel de Llunell, d'aquesta població, i Samuel Astruc Cavaller, que era veí de Falset, per tal d'establir les condicions del matrimoni celebrador entre l'es-

1. En aquest Arxiu hi ha també tres *quetubàs*. Dues estan datades a Cervera i l'altra, a Bellpuig. Han estat estudiades per: José Luis LACAVE, *Medieval ketubot from Sefarad*, Jerusalem, Magnes Press, Hebrew University, 2002.

mentat Samuel Astruc Cavaller i Goig, que era filla del susdit Samuel de Llu-nell (document número 9).²

Aquestes condicions, bàsicament, eren les següents:

Per part de Samuel de Llu-nell, el lliurament, com a esposa, de Goig a Sa-muel Astruc Cavaller, d'acord amb la llei hebraica, juntament amb el dot es-tablert, i tenir preparada la núvia per a rebre l'anell de les esposalles, anome-nades en hebraic *qidduixin*, el primer dissabte del mes d'adar i, fins i tot, per a celebrar les noces aquell mateix dia. I el pagament de totes les despeses oca-sionades tant per les esposalles com per les noces.

Quant a Samuel Astruc Cavaller, el compromís de ser a Cervera la vigília del dissabte esmentat i unir-se en matrimoni l'endemà, a més de la promesa de fermar el contracte matrimonial o *quetubà*, on hi hauria esmentada la quantitat de 4 300 sous³ com a dot.

En el cas que hi hagués alguna qüestió entre les dues parts en relació amb el casament pactat, actuarien com a àrbitres Adret Salomó Adret, de Cervera, i Saçon Cohén, d'Agramunt.

Finalment, cada una de les parts es comprometé a complir els pactes esta-blerts i, a més, prestà l'estipulació anomenada *tiran quingan* en poder de Da-vid Bedit, de Falset, el qual es trobava present a la ferma dels capítols matri-monials.

3. Els dots i les donacions

Era costum que, com a contrapartida al dot satisfet pel pare de la núvia, el pare del nuvi fes alguna donació al fill per tal que, amb els dos cabals, la nova parella disposés de recursos suficients per a resoldre satisfactòriament els afers familiars.

Una part d'una d'aquestes donacions fou feta l'any 1351 quan Salomó Bo-nafós Adret, de Cervera, donà al seu fill Bonnín Adret tots els drets que ell tenia a cobrar diverses quantitats de diners de nombrosos deutors, les quals equivalien a una part dels 2 000 sous que ell s'havia compromès a donar-li

2. Uns capítols matrimonials, datats l'any 1395, d'Adret Abraham i Tolrana, jueus de Cervera, estan ja publicats. Vegeu: Josep M. LLOBET I PORTELLA, «Dos testaments i uns capítols matrimonials de jueus de Cervera (1395)», *Tamid*, 1 (1997), p. 41-49.

3. El sistema monetari català era el següent: 1 lliura = 20 sous = 240 diners; 1 florí = 11 sous.

quan es van fer les esposalles entre l'esmentat fill seu i Altadona, filla d'Adret David, de Cervera (document número 1). A la pràctica, però, el cobrament de les quantitats donades estava condicionada a la possibilitat que es rebessin dels deutors, cosa no sempre segura.

De la mateixa manera va actuar Issac Calot, de Cervera, quan el dia 3 d'abril de 1357 va fer donació al seu fill Jucef Calot de tots els drets que tenia a cobrar un total de 1 059 sous que li devien diverses persones, d'acord amb el compromís adquirit quan es van celebrar les esposalles entre el susdit Jucef Calot i Exernida, filla de Jacob Issac, també de Cervera (document número 2). L'import d'aquesta donació havia de servir per a assegurar el dot que aportava la núvia.

Una altra donació similar, d'un import de 345 sous i 6 diners, va ser feta el mateix dia per l'esmentat Issac Calot al seu fill Jucef (document número 3). Aquesta donació, però, va ser efectuada per raó de drets d'herència.

A més de fer efectives les donacions anteriors, Issac Calot, aquell any 1357, féu un reconeixement de deute a favor de Mossé Cellem, que era el promès de la seva filla Anna, de 100 sous, quantitat establerta com a dot de la núvia. Aquesta suma havia de ser satisfeta vuit dies després de la celebració del matrimoni (document número 4).

Aquestes donacions vinculades amb els casaments, en alguna ocasió, resultaven complicades de gestionar. Així es pot veure en un text notarial de l'any 1363 mitjançant el qual Dolcic, esposa d'Abraham Bonet, que anteriorment habitava a Perpinyà i en aquell temps era veïna de Cervera, nomenà procurador el seu marit per tal d'intervenir en un afer sobre diverses donacions relacionades amb llur matrimoni (document número 5).

Quan l'import de la donació promesa havia estat fet efectiu, el beneficiari acostumava a reconèixer-ho per mitjà d'un document notarial. Un d'aquests documents és l'atorgat l'any 1366 per Vidal Adret, de Cervera, després que el seu pare Adret David li hagués pagat tot el que li havia de donar per raó del seu matrimoni amb Astruga (document número 6). És interessant observar que una part dels béns donats eren uns llibres valorats en 500 sous.

Un document datat el dia 10 de març de 1378 ens permet veure el que devia ser habitual: que el dot fos pagat pel pare o els pares de l'esposa al pare del marit, el qual el devia lliurar als cònjuges. Almenys, així ho indica el document esmentat, segons el qual, en aquell temps, Mossé Cellem i la seva esposa Astrugona, de Cervera, reconeixien que devien a Mossé Jucef, també de Cervera, 700 sous, els quals havien promès donar com a dot a Goió, filla llur i esposa de Jucef Mossé, fill de l'esmentat Mossé Jucef, quantitat que seria satisfeta el proper dia de Tots Sants (document número 7).

Sabem que, quan tenia lloc la mort del marit i el matrimoni no havia tingut cap fill, el dot era tornat a la vídua. Sembla que una d'aquestes devolucions és la que es fa evident en un document notarial de l'any 1418, segons el qual Joia, vídua d'Issac Samarell, de Cervera, reconegué, aquell any, que havia rebut tot l'import del dot i de qualsevol altre dret que tingués sobre els béns del seu difunt marit (document número 8).

Anteriorment, hem dit que el dia 3 de desembre de 1427 foren atorgats els capítols matrimonials entre Samuel Astruc Cavaller i Goig, filla de Samuel de Llunell, document en el qual consta fixada com a dot la quantitat de 4 300 sous. Aquell mateix dia, però, Samuel Astruc Cavaller, mitjançant un segon document notarial, acceptava que la seva futura esposa només rebés, com a dot, 3 300 sous, tot i que en els capítols matrimonials constés que havien de ser 4 300 sous. A més, prometia que, durant un període de tres anys, ell no trauria de la vila de Cervera, sense el permís de Samuel de Llunell, tant la seva futura esposa com l'aixovar i la roba que ella aportaria a la nova llar (document número 10).

Un text força interessant és un document notarial de l'any 1450 que mostra l'intent d'establir uns pactes entre Jucef Adret i Benvenist Cohén, aquest últim actuant com a procurador de Goig, vídua d'Issac Adret, que havia estat germà patern de l'esmentat Jucef Adret. El text ens diu que, atinent que Issac Adret, de Cervera, havia mort deixant sa muller sense fills comuns i que la llei judaica establia que, quan un jueu moria sense fills i tenia un germà patern, la vídua «romania lligada» amb aquest germà —tot i que no tots els doctors hebraics estiguessin d'acord sobre aquesta qüestió—, per tal d'evitar disputes, les dues parts establien uns pactes sobre la devolució del dot de l'esmentada Goig (document número 11). Segurament, no hi hagué entesa entre les dues parts, ja que el document és incomplet i està ratllat, però el text té interès perquè ens dóna informació sobre l'anomenada *llei del levirat*.⁴

El primer document de l'any 1460 mostra un reconeixement fet per Issac Jacob de Quercí, de Cervera, de la donació de 500 florins i altres béns que li havia fet el seu pare Jacob de Quercí per raó del seu matrimoni amb Sobredona, filla de Samuel de Llunell (document número 12).

4. Deuteronomi, 25,5-10. Vegeu una sentència dictada l'any 1460, quan la vídua Tolrana, de Solsona, es negà a casar-se amb el seu cunyat, Issac Adret, d'acord amb la llei del levirat, en: Josep M. LLOBET I PORTELLA, «Una sentència relacionada amb una família de jueus de Solsona (1460)», *Oppidum*, 1 (2001), p. 61-65.

Una altra de les donacions relacionades amb el matrimoni tingué lloc aquell mateix any 1460 quan Samuel de Llunell, que era metge a Cervera, per tal de complir el compromís establert en els capítols matrimonials atorgats abans del casament de la seva filla Sobredona amb Issac Jacob de Quercí, va fer donació de la meitat dels seus béns a la filla esmentada (document número 13). Aquesta donació, però, no es faria efectiva fins després de la mort del donador. Hom precisa que els susdits capítols matrimonials havien estat atorgats el dia 25 del mes de nissan de l'any de la creació del món 5212.

Si bé, com hem dit, Jacob de Quercí donà 500 florins i altres béns al seu fill Issac Jacob de Quercí, també acceptà que, després de la seva mort, al susdit fill li correspongués la part dels seus béns que determinés el dret hebraic (document número 14).

Abans hem vist que, quan l'import d'una donació era fet efectiu, el beneficiari ho reconeixia mitjançant un document notarial. També ho realitzava quan es feia efectiu el pagament del dot. Així ho indiquen dos documents notarians d'aquell any 1460. En el primer, Jucef Cavaller, el marit, reconeix que el seu sogre Jacob de Quercí li ha donat aquells 6 500 sous que va prometre donar com a dot de Sara, l'esposa, i assegura a favor d'ella la tercera part d'aquesta quantitat (document número 15). En el segon, Sara absol el seu pare de qualsevol obligació econòmica que pugui tenir envers ella i reconeix que ha rebut els 6 500 sous assignats com a dot (document número 16).

Si el sogre no disposava de diners en efectiu per a pagar el dot o una part, podia cedir els drets que tingués en el cobrament de determinades quantitats de moneda. Ho va fer el metge Samuel de Llunell quan, aquell any 1460, va fer cessió de tots els drets que tingués en el cobrament de 20 florins a Francesc Garriga i el seu fill, de Biosca, i en el cobrament de 30 florins a Francesc Condal, de la mateixa població (document número 17). Precisament per aconseguir el cobrament d'aquestes quantitats o qualssevol altres, Samuel de Llunell va nomenar procuradors seus Issac Jacob de Quercí, gendre seu, i Jucef Cavaller (document número 18).

Un altre text de reconeixement del pagament d'un dot és un document notarial de l'any 1480, el qual permet saber que, en aquell temps, Vidal Jucef, de Tarragona, reconeixia que Mira, esposa seva i filla de Samuel Astruc Cavaller, de Cervera, havia aportat, com a dot, 102 lliures i 10 sous i firmava una època per aquesta quantitat (document número 19). També aquest document notarial conté la data del contracte matrimonial o *quetubà* dels cònjuges esmentats: s'havia atorgat el dia 4 del mes de nissan de l'any de la creació del món 5240. A més, precisa que el document tenia vint-i-tres línies completes i

una de no completa, escrites en lletra hebraica grossa, anomenada *quadrada*, i, encara, transcriu, llatinitzades, les paraules del començament i l'acabament de la primera línia i de la penúltima.

4. Els repudis

Només hem localitzat un document que fes referència al repudi.⁵ Datat el dia 5 d'agost de 1481, ens informa que, aquell dia, Astruga, filla de Mossé Cohén de Benardut, d'Alcolea de Cinca, a la qual Bonanasc Andalí, de Cervera, havia donat un document de repudi, anomenat en hebreu *guet*, reconeixia que el susdit Bonanasc Andalí li havia tornat 52 lliures i 10 sous, moneda jaquesa, que eren l'import del seu dot i d'una donació feta per l'esmentat Bonanasc Andalí (document número 20). Sabem, també, la població en la qual s'havia atorgat la quetubà i quina n'era la data: la població era Alcolea de Cinca, al regne d'Aragó, i la data el divendres dia 10 del mes de sivan de l'any de la creació del món 5240, dia en què també s'havia fet la mencionada donació.

5. Conclusions

La documentació transcrita i comentada ens permet conèixer alguns aspectes de l'àmbit social relacionat amb els casaments, els dots, les donacions i els repudis. Cal tenir present, però, que les dades corresponen només a alguns dels documents emesos a Cervera sobre aquests actes durant els segles medievals, atès que alguns ja han estat publicats i altres s'han perdut. Caldria, també, per a una millor comprensió global, disposar dels redactats en les llengües pròpies dels jueus, cosa que només succeeix en un nombre molt reduït d'exemplars.

Si comparem el nombre de documents que contenen capítols matrimonials o informació sobre repudis amb el nombre dels que aporten dades sobre dots o donacions, observem que és escàs. La causa pot ser, en el cas dels capí-

5. Un altre document, de l'any 1352, ja fou publicat en: Montse GRAELLS I VILARDOSA, «Documents de la vida quotidiana dels jueus de Cervera (1352-1353)», *Miscel·lània Cerverina*, 11 (1997), p. 186-189. L'autora l'anomena «contracte de divorci», però en realitat és la devolució dels béns aportats com a dot per l'esposa atès que el marit tenia el propòsit de donar-li un document de repudi.

tols matrimonials, el fet que es redactés i es fermés la quetubà, i, generalment, ja no calia anar a un notari cristià que escrivís o fes escriure els capítols matrimonials en català o en llatí, i, en el cas dels repudis, la seva relativament poca freqüència.

En canvi, el pagament dels dots i les donacions era una acció moltes vegades complexa que, com veiem, sovint deixava constància documental dintre els protocols dels notaris cristians.

Textos documentals

1

1351, març, 22. Cervera

Salomó Bonafós Adret, jueu, de Cervera, dona al seu fill Bonnín Adret tots els drets que ell té a cobrar diverses quantitats de diners, les quals equivalen a una part dels 2 000 sous que ell es va comprometre a donar-li quan es van fer les espalles entre l'esmentat Bonnín Adret i Altadona, filla d'Adret David, jueu, també de Cervera.

Arxiu Comarcal de la Segarra (ACSG), Fons Notarial, Cervera, 4, Pere Dan, *Vendes*, 1344-1365, f. 142.

Noverint universi quod ego Salamó Bonafós Adret, iudeus, Cervarie, testimonio huius publici instrumento, in solutione et satisfactione illorum duorum milium solidorum barchinonensium terni quos promissi dare vobis Bonnín Adret, filio meo, in differentiis tempore nuptiarum vestrarum et Altedone, iudee, filie Adret Daviu, iudeo [*sic*], dicte ville, cum evictione mea et bonorum meorum inffra scripta, dono et cedo vobis dicto Bonnín Adret, iudeo, et vestris omnia loca mea, iura, voces et actiones reales et personales, ordinarias et extra ordinarias, utiles et directas, sive etiam mixtas, et quasunque alias michi competentes et competere debentes in exhigendis, petendis, habendis, recipiendis et recuperandis a personis inffra scriptis et a bonis eorundem nec non a detentoribus et possessoribus bonorum ipsorum debita inffra scripta, lucrum ultra terminum et missiones inde factas occasione ditorum debitorum exhigendorum seu recuperandorum [...]. Quorum unum [...] Guillemus Pereylló et uxor eius Romia, habitatores de Vergossio Riparie,

termini Cervarie, sunt tunch conffessi debere viginti septem solidos barchinonenses terni. Et aliud [...] dicti Guillemus Pereylló et uxor eius Romia fuerunt conffessi debere michi quadraginta solidos eiusdem monete. Et aliud [...] iam dicti coniuges sunt michi conffessi debere sexaginta quinque solidos ante dicte monete. Et aliud [...] venerabilis Berengarius de Mazina, dominus castri de za Menressana, est michi conffessus debere centum decem et octo solidos preffatte monete. Et aliud [...] dictus venerabilis Berengarius de Mazina est michi conffessus debere sexssaginta solidos preffatte monete. Et aliud [...] iam dictus venerabilis Berengarius de Mazina est michi conffessus debere centum et duodecim solidos monete prelibate. Et aliud [...] Iacobus Ripoll et uxor eius Berengona, habitatores des Payllargues, sunt michi conffessi debere centum quadraginta solidos predicte monete. Et aliud [...] Iacobus Ripoll, habitator des Payllargues, predicti, est michi conffessus debere octuaginta solidos iam dicte monete. Et aliud [...] dictus Iacobus Ripoll est michi conffessus debere quinquaginta solidos preffatte monete. Et aliud [...] Bernardonus Granell, iunior, habitator de za Menressana, debitor, et [...], fideiussores, sunt michi conffessi debere viginti solidos ante dicte monete. Et aliud [...] dictus Bernardonus Granell est michi conffessus debere viginti solidos preffatte monete. Et aliud [...] Guillemona, uxor quondam Petri Ianuarii, habitatrix de Castro Novo Ulugie, debitor, et [...], fideiussores, sunt michi conffessi debere centum triginta et duos solidos ante dicte monete [...], in quo quidem debito restant ad solvendum quinquaginta solidos et non amplius. Et aliud [...] Iacmetus Darnaix et Romia, uxor eius, habitatores de za Menressana, debitores, et [...], fideiussores, fuerunt michi conffessi debere centum triginta solidos eiusdem monete [...]. Et aliud [...] Guillemona, uxor Petri Salat, quondam, de Villacrassa Sanctarum Crucum, est michi conffessa debere sexaginta et quinque solidos preffatte monete. Et aliud [...] iam dicta Guillemona, uxor iam dicti Petri Salat, quondam, est michi conffessa debere [...] centum et quatuor solidos ante dicte monete. Et aliud [...] Petrus Salat et Geraldona, eius uxor, et Guillemona, uxor Petri Salat, quondam, [...] sunt michi conffessi debere centum triginta et quatuor solidos ante dicte monete. Et aliud [...] Guillemona, uxor dicti Petri Salat, quondam, est michi conffessa debere quadraginta sex solidos prelibate monete. Et aliud [...] dicta Guillemona est michi conffessa debere quadraginta et duos solidos monete ante dicte. Et aliud [...] prefatta Guillemona, uxor dicti Petri Salat, quondam, est conffessa michi debere quatordecim solidos eiusdem monete. Et aliud [...] dicta Guillemona, uxor dicti Petri Salat, quondam, est michi conffessa debere quadragintos viginti solidos prelibate [monete], in quibus quidem instrumen-

tis debitorum dictorum Petri Salat et Gerald[on]a, uxoris eius, et Guillemona, uxoris Petri Salat, quondam, dono et cedo vobis omnia loca mea in undecim libris monete barchinonensis predicte et non in amplius, immo salvo et retineo michi et meis ius in ressiduo dictorum debitorum. Et aliud [...] Petrus Amigó et Guillemus Aquilonis, Petrus Guilabert et Raymundus Soler, habitatores Castri Novi Ulugie, et Berengarius et Anthonius Vilar, habitatores Cervarie, sunt michi et Izach Salomo Cophén, iudeo, aut alteri nostrum in solidum, conffessi debere trescentos quinquaginta et unum solidos barchinonenses terni, in quo quidem debito restant michi ad exsolvendum, inter debitum, lucrum ultra terminum et missiones, nonaginta quinque solidos tantum et non amplius. Qui quidem instrumenta supra dicta vobis de presenti trado sincera et integra [...]. Quod est actum Cervarie undecimo kalendas aprilis anno Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo. Sig[signe]num Salamó Bonafós Adret, iudei, predicti, qui hec firmo et concedo.

Testes huius rey sunt Bertholomeus dez Vilar et Sullam Biona et Rovén dez Forn, iudei.

2

1357, abril, 3. Cervera

Issac Calot, jueu, de Cervera, dóna al seu fill Jucef Calot tots els drets que ell té a cobrar un total de 1 059 sous, d'acord amb el compromís que va adquirir quan es van fer les esposalles entre l'esmentat Jucef Calot i Exernida, filla de Jacob Issac, jueu, també de Cervera. L'import d'aquesta donació servirà per a assegurar el dot de la susdita Exernida.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, Anònims, *Llibre*, 1357, f. 11.

Sit omnibus notum quod ego Izach Calot, iudeus, Cervarie, cum hoc presenti publico instrumento ubique valituro in solutum consimilis quantitatis per me vobis Juceff Calot, filio meo, et domine Cerete, uxoris mee quondam, dare promisse tempore nupciarum vestri et Exernide, filie Jacob Izach, iudei, dicte ville, quam de mei voluntate duxistis in uxorem, nec non vobis pertinentis in et super bonis que quondam fuerunt dicte Cerete, uxoris mee matrisque vestre, dono et ex causa et titulo donacionis cedo atque mando omnia loca mea, iura, voces, raciones et acciones meas omnes, reales et personales,

utiles et directas sive eciam mixtas, ordinarias et extra ordinarias et quascumque alias michi competentes et competere debentes contra omnes et singulos inffra scriptos et quemlibet ipsorum et bona eorum et cuiuslibet eorum et contra heredes, detentores et bonorum possessores uniuscuiusque eorum, prout inferius seriatim explicatur. Et primo contra Bernardum Clos, habitatorem de Pomar, racione centum solidorum barchinonensium terni [...]. Item contra Berengarium Iohannis et contra omnia bona sua, habitatorem de za Menresana, racione illorum septuaginta septem solidorum dicte monete [...]. Item contra Guillemum Iohannis et eius uxorem Guillemonam, habitatores loci de za Menresana, racione illorum triginta et quatuor solidorum dicte monete [...]. Item contra ipsos coniugues racione illorum quinquaginta septem solidorum dicte monete [...]. Item contra coniugues ante dictos [...] racione illorum triginta et octo solidorum dicte monete [...]. Item contra Bernardum Basa de Santo Dominio, racione illorum viginti solidorum [...] et racione eciam illorum triginta sex solidorum [...]. Item contra Bernardum Basa, rectorem ecclesie de Santo Dominio, [...] racione illorum centum triginta quinque solidorum dicte monete [...]. Item contra Petrum Guau et eius uxorem Guillemonam, habitatores Castri Novi Ulugiorum, racione illorum quindecim solidorum dicte monete [...]. Item contra Dominicum Aldomar et eius uxorem Elichsendem et Mariam, matrem dicti Dominici, habitatores Cervarie, racione illorum centum triginta quinque solidorum dicte monete [...]. Item contra Berengarium Colonge et eius uxorem Guillemonam, habitatores Cervarie, racione illorum centum octuaginta solidorum dicte monete [...]. Item contra Bernardum Box et eius uxorem Costanciam et Margaritam, sororem dicti Bernardi, racione illorum centum triginta solidorum dicte monete [...]. Item contra Petrum Morós, de Sent Domí, et Berengarium Steve, de manso de Clares Valls, parochie de Frixanet, et contra utrumque ipsorum et bona eorum racione illorum septuaginta solidorum dicte monete [...]. Item contra eundem Petrum Morós et eius bona racione illorum viginti solidorum dicte monete [...]. Item contra eundem Petrum Morós et eius bona racione illorum duodecim solidorum dicte monete [...]. Qui quidem instrumenta vobis de presenti trado sincera et integra.

Item [...]. Quod est actum Cervarie tercia die aprilis anno a nativitate Domini millesimo CCC^o L septimo. Sig[*signe*]num Izach Calot predicti, qui hec firmo, concedo et laudo.

Testes huius rey sunt Petrus d'Alteylló, Petrus Casalls et Bernardus de Malniu, notarius, Cervarie.

[*A la part inferior:*]

Stat pro Jacob Içach pro securitate dotis Exernide predicte, filie sue.
 Traditum fuit Jacob Içach predicto.

3

1357, abril, 3. Cervera

Issac Calot, jueu, de Cervera, dóna al seu fill Jucef Calot tots els drets que ell té a cobrar un total de 345 sous i 6 diners, d'acord amb el compromís que va adquirir quan es van fer les esposalles entre l'esmentat Jucef Calot i Exernida, filla de Jacob Issac, jueu, també de Cervera. Aquesta donació és feta per raó d'herència.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, Anònims, *Llibre*, 1357, f. 12v.

Sit omnibus notum quod ego Içach Calot, iudeus, Cervarie, testimonio huius presentis publici instrumenti ubique valituri in solutum consimilis quantitatis per me vobis Juceff Calot, filio meo, et domine Cerete, uxoris mee quondam, dare promisse tempore nupciarum vestri et Exernide, filie Jacob Içach, iudei, dicte ville, quam de mei voluntate duxistis in uxorem, nec non vobis pertinentis in et super bonis meis et que quondam fuerunt dicte Cerete, matris vestre, racione hereditatis seu institucionis ex testamento vel ab intestato, dono et ex causa ac titulo donacionis dono, cedo atque mando vobis dicto filio meo omnia loca mea, iura, voces, raciones et acciones meas omnes, reales et personales, utiles et directas sive eciam mixtas, ordinarias et extraordinarias et quascumque alias michi competentes et competere debentes contra omnes et singulos infra scriptos et contra unumquemque eorum et bona ipsorum et cuiuslibet eorum, prout inferius michi obligati existunt. Et primo contra Petrum Albaells, habitatore loci de Sancto Guillemo iuxta Rabaciam, racione illorum triginta solidorum barchinonensium [...]. Item contra Fferrarium Vitalis, habitatorem loci de za Cardosa, racione illorum viginti octo solidorum barchinonensium terni [...]. Item contra Guillemum de Robió et eius uxorem Sibiliam, habitatores de za Cardosa, [...] racione illorum viginti septem solidorum et sex denariorum barchinonensium [...]. Item contra Guillemum Baldrich, burserium, et eius uxorem Ffranciscam, habitatores ville Cervarie, racione illorum ducentorum sexaginta solidorum barchinonensium terni [...].

Item [...]. Quod est actum Cervarie III die aprilis anno a nativitate Domini millesimo CCC^o L septimo. Sig[*signe*]num Içach Calot, iudei, predicti, qui hec firmo, concedo et laudo.

Testes huius rei sunt Petrus d'Alteyló et Petrus Casals, Cervarie.

4

1357, agost, 25. Cervera

Issac Calot, jueu, de Cervera, reconeix que deu a Mossé Cellem, jueu, també de Cervera, 100 sous, que corresponen al dot de la seva filla Anna, futura esposa de l'esmentat Mossé Cellem, i promet que pagarà aquesta quantitat vuit dies després de la celebració del matrimoni.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, Anònims, *Llibre*, 1357, f. 29.

Sit omnibus notum quod ego Içach Calot, iudeus, cum testimonio huius presenti instrumenti confiteor me debere vobis Mossé Zellem, iudeo, dicte ville, et vestris centum solidos barchinonenses terni ratione dotis inter alia per me vobis promisse cum Anna, fila mea uxorque futura vestra. Et quia veritas facti talis est ideo renuntio exceptioni dictorum c solidorum per me vobis non debitorum ex causa predicta et doli, quos quidem c solidos dicte monete vobis aut cui vos volueritis solvere promito post octo dies cum matrimonium fuerit inter vos et dicta filiam vestram [*sic*] celebratum adiatas, sine omni prolongamento et contradictio et sine omni dampno, gravamine et missione vestri et vestrorum et querela curie. Et confiteor venerabili baiulo Cervarie, licet absenti tanquam presenti, et notario infra scripto hec a me pro ipso venerabile baiulo absenti legitime stipulanti et recipienti dictum debitum vobis dicto Mossé debere et solvere promito termino supra dicto, sub pena tertii, prout latius in libro curie dicti venerabilis baiuli ad hostensionem presentis instrumenti per notarium seu scribam ipsius curie scribi poterit et dictari. Et pro predictis omnibus et singulis per me firmiter attendendis et complendis obligo vobis et vestris et dicto venerabili baiulo absenti me et omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda. Quod est actum Cervarie xxv die Augusti anno a nativitate Domini millesimo CCC^o L septimo. Sig[*signe*]num Içach Calot, iudei, predicti, qui hec firmo, concedo et laudo.

Testes huius rei sunt Vidal Mercadel, iudeus, et Raimundus Soler, christianus.

5

1363, gener, 19. Cervera

Dolcic, esposa d'Abraham Bonet, jueu, habitant abans a Perpinyà i ara a Cervera, nomena procurador el seu marit per tal d'intervenir en un afer sobre diverses donacions relacionades amb llur matrimoni.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, Anònims, *Llibre*, 1362-1363, f. 47.

Noverint universi quod ego Dolcich, uxor Abram Bonet, iudeus, olim Perpiniani nunc habitatoris ville Cervarie, atendens quod tempore concerttus matrimonii facti inter me et vos dictum Abram Bonet et etiam post fuerint facte per Tolzanam, matrem vestram vobis dicto Abram, alique donationes et loca et cesiones de quibusdam debitis que dicte Tolzane debebantur per diversas personas, atendens etiam quod vos tam super dictis debitis quam etiam super omnibus aliis bonis vestris certam peccunie quantitate quam vobis tunc tempore nuptiarum in dotem atuli asecurastis et quod nunc de presenti dicta debita, donationes et cesiones transportare et reddere vultis dicte Tolzane, matris vestre, ex causa que hic exprimere non licet et que in comodum et utilitatem mei redundare videtur et quod in predictis est necesarius consensus meus et ferma mea, ideo cum hoc presenti instrumeno facio, constituo et ordino certum et specialem ac etiam generalem procuratorem meum vos dictum Abram Bonet, virum meum, ad cedendum, difinendum et absolvendum dicte Tolzane, matri vestre, omnia et singula instrumenta donationis cesionum per eam vobis factorum et datorum in quibuscumque debitis per quoscumque christianos cuiuscumque generis vel speciei existat debitis, tam cum instrumentis quam sine. Et ad renuntiandum omni obligationi michi facte per vos in et super dictis debitis ratione dotis et sponsalitiu meorum et omni etiam iuri quod michi competat et competere posit in eisdem et ad renuntiandum etiam omni legi et iuri me contra predicta seu ex eisdem dependentia iuvantibus quoquomodo. [...]. Et ut predicta firmiter observentur iuro per Deum et eius santa decem precepta legis que Deus dedit Mohisi in monte Sinahi, libro eorum coram me posito et a me tacto, predicta omnia atendere et

complere et eisdem non contra facere vel venire aliqua ratione. Factum est hoc Cervarie XIX^a die mensis Ianuarii anno a nativitate Domini M^o CCC LX tertio. Sig[*num*] Dolcich, uxoris Abram Benet [*sic*], iudei, predicti, qui hoc firmo, concedo et iuro ut supra.

Testes huius rey sunt Mossé Cetllem et Cinach za Porta, iudei, Cervarie.

6

1366, abril, 9. Cervera

Vidal Adret, jueu, de Cervera, reconeix que Adret David, pare seu, li ha pagat tot el que li havia de donar per raó del seu matrimoni amb Astruga.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, Anònims, *Llibre*, 1365-1366, s. f.

Noverint universi quod ego Vitalis Adret, iudeus, Cervarie, attendens quod iuxta quanda capitula facta inter vos Adret Daví, iudeum, patrem meum, ex una parte, et Samuelem Taracosa, iudeum, Perpiniani, et Goig, uxorem quondam Salcellí Adret, iudei, ratione matrimonii contracti inter me et Astrugam, filiam dicte Goig, vos dictus pater meus tenebamini michi dare, ex una parte, in pecunia numerata quingentos solidos barchinonenses et, ex alia parte, raubaci [?] libros, valentes alios quingentos solidos, sciens in qua ultra predicta vos die confectionis dictorum capitulorum confessum fuisse debere Benvenist Taracosa, iudeo, Perpiniani, cum duobus publicis instrumentis, tres mille solidos, de quibus per dictum Benvenist donatio fuit facta dicte uxori mee, demptis sexcentis solidis quos vos dictus pater meus penes vos retinere potuistis pro missionibus et aliis apparamentis quas facere vos liquit dictarum nuptiarum, tam prout hec et plura alia in dictis capitulis, que confecta fuerunt et clausa per discretum Ffranciscum Ianberti, notarium, Perpiniani, XXVII^a die mensis septembris anno a nativitate Domini M^o CCC^o L^o sexto, respiciens etiam vos dictum patrem meum michi dediste et tradidiste bene et complete omnia et singula supra dicta et quod de ipsis penes vos nichil remanet, idcirco testimonio huius publici instrumenti confiteor et in veritate recognosco vobis dicto Adret Daví, patri meo, quod esse vos michi plenarie, bene et complete satisfactum super omnibus et singulis supra et in dictis capitulis contenta et latius enarrata. Et quia veritas facti talis est ideo, renuntians exceptioni satisfactionis premissorum per vos michi non facte in

peccunie non numerate, non habite et non recepte et aliarum rerum predictarum non receptarum et doli mali et actioni in factum, ffacio inde vobis et vestris de predictis omnibus et singulis bonum et perpetuum finem et legale pactum de ulterius non petendo et de non agendo in iudicio vel extra contra vos vel bona vestra, sicut melius plenius tantius utilius et districtus dici, scribi, cogitare et intelligi potest bona fide ad vestrum et vestrorum semper commodum, bonum, sanum et sincerum intellectum absque omni fraude et dolo instrumentum vel instrumenta ante que contra hec hostensa fuerint cassa et vana penitus reputentur et restituantur ac asserientur vobis et vestris et michi seu meis in iustum prodesse valeant nec vobis aut vestris obesse. Et ut predicta firmiter observentur sponte iuro per Deum et decem precepta legis que Deus dedit Moysi in monte Sinay coram posita et a me corporaliter manu tacta predicta omnia et singula habere rata, grata, valida atque firma, tenere et perpetuo observare et non in aliquo contra facere seu venire iure aliquo, causa vel ratione que dici possit seu etiam nominari. Quod est actum Cervarie IX^a die Aprilis anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° sexto. Sig[signe]num Vitalis Adret, iudei, iurantur predicti, qui hec firmo et concedo.

Testes huius rei sunt Nicolaus Ianuarii et Iacobus Capela, Cervarie.

7

1378, març, 10. Cervera

Mossé Cellem i la seva esposa Astrugona, jueus, de Cervera, reconeixen que deuen a Mossé Jucef, jueu, també de Cervera, 700 sous, els quals van prometre donar com a dot de Goió, filla llur i esposa de Jucef Mossé, fill de l'esmentat Mossé Jucef. Aquesta quantitat serà satisfeta el proper dia de Tots Sants.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, Anònims, *Llibre*, 1377-1379, f. 110v.

Noverint universi quod nos Mosé Cellem et eius uxor Astrugona, iudei, ville Cervarie, testimonio huius publici instrumenti confitemur nos debere vobis Mosé Jucef, iudeo, Cervarie, et vestris septingentos solidos barchinonenses terni quos Jucefo Mosé, filio vestro, dare promisimus in dotem cum Goyó, filia nostra uxorque sua, tempore nuptiarum inter ipsos factarum, prout in instrumento dictarum nuptiarum ebraice factarum clare constat. Et quia ipsos ratione pedicta vobis debemus ideo renuntiamus exceptioni dicte

pecunie ex causa predicta vobis non debite et doli mali et actioni in factum. Quos vobis et vestris solvere promittimus in primo venturo festo Omnium Sanctorum adiato, sine omni prolongamento et contradictio et sine omni dampno, gravamine et missione vestri et vestrorum, querela, curie iure, proferrimento, dilationibus et excusationibus omnibus quibusvis proculpulsis. Qua propter nos dicti coniuges et insuper ego Mosé d'Angor, iudeus, dicte ville, qui renuntians nove constitutioni de fideiussoribus et mandatoribus principalis rey prius conveniendi sum inde fideiussor spontaneus et pro toto solutor cum dictis principalibus et sine ipsis. [...]. Et ut predicta firmiter observentur ego dictis Astrugona, certificata de iure meo per notarium infra scriptum, renuntio quantum ad hec auxilio et beneficio senatus consulti velleyani et iuri ypothecarum mearum [et] iuro per Deum et decem precepta legis que Deus dedit Moysi in monte Sinay, libro quorum coram me posito et a me corporaliter manu tacta, quod contra predicta non veniam nec aliquem contra venire faciam seu permitam ratione dotis vel sponsaliti mei vel alterius cuiuslibet rey. Quod est actum Cervarie x^a die Martii anno a nativitate Domini millesimo CCC^o LXX° octavo. Sig[signe]num Mosé Cellem, sig[signe]num Astrugone, eius uxoris, iurantis, principalium, sig[signe]num Mosé d'Angor, fideiussoris, predictorum, qui hec concedimus et firmamus.

Testes huius rey sunt Samuel Abramarí Rosel et Astruch Cellem, iudei, et Iacobus Forner, scriptor, Cervarie.

8

1418, febrer, 28. Cervera

Joia, vídua d'Issac Samarell, jueu, de Cervera, reconeix que ha rebut tot l'import del seu dot i de qualsevol altre dret que tingués sobre els béns del seu difunt marit.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, 24, Pere Noguers, *Manual*, 1417-1419, f. 42v.

Ego Joya, uxor n'Ichach Samarell, quondam iudei, Cervarie, que primo fui uxor Abrahe Cap, iudei quondam, Balagarii, confiteor et in veritate recognosco vobis Salamó Samarel, filio et heredi, ut asseritis, dicti Içach, quod solvistis et satisfacistis ac tornastis michi omni mee voluntati totam dotem

meam sive *catubà* et alia quevis iura mea que habebam et michi pertinebant tam dictis rationibus quam aliis quebusvis in et super bonis que fuerunt dicti Içach, patris vestri, atque vestris, etc. Fiat deffinitio largo modo.

Testes Bernardus Barmon, agricola, vici Acrimo[n]tis, et Salamies de Lunel, iudeus, Cervarie.

9

1427, desembre, 3. Cervera

Samuel de Llundell, jueu, de Cervera, i Samuel Astruc Cavaller, jueu, de Falset, estableixen les condicions del matrimoni celebrador entre l'esmentat Samuel Astruc Cavaller i Goig, filla del susdit Samuel de Llundell.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, 24, Pere Noguers, *Capítols matrimonials*, 1427-1428, f. 9. (S'han conservat també dos esborranys d'aquest document: ACSG, Manuscrits, Jueus, 2.)⁶

En nom de nostre senyor Déu sie. Amén.

Capítols fets, inhits e concordats entre en Samuel de Lunel, juheu, de la vila de Cervera, de una part, e en Samuel Astruch Cavaller, juheu, de la vila de Falset, de la part altra, en e sobre lo matrimoni, Déu vole[n]t, faedor entre lo dit Samuel Astruch Cavaller e na Goig, filla del dit Samuel de Lunel, en e per la forma que's segueix:

E, primerament, lo dit Samuel de Lunel promet que donarà la dita Goig, filla sua, segons la ley ebraycha, en muller del dit Samuel Astruch Cavaller e que li darà ab ella, en dot e per dot o exovar de aquella, quatre mília e trehents sòlidos barchinonenses per aquestes pagues, ço és, mil sòlidos de present que lo dit matrimoni serà fermat, e, a temps de lurs noces, cent florins entre vestit e ligadures de cap e altres coses, si mester hi seran, e, del dia que les dites no-

6. Aquests esborranys han estat publicats, encara que amb alguns errors de transcripció, en: Marcos CABALLERO [Mordechai ben Abir], *De Cervera a Bè'er Šeba': Genealogia de la família judeocristiana Cavaller-Caballero*, tesi doctoral mecanografiada, llegida a la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona l'any 2007, vol. 1, p. 57-60. Publicada a Barcelona, PPU, 2007, col·l. «Catalonia Hebraica», 15.

ces seran fetes a un any, altres cent florins, e, del dia que les dites noces seran fetes a dos anys, los restant[s] cent florins.

Emperò, si lo dit Samuel Cavaller volrà ésser pagat entegrament de tots los dits quatre mília e trecents sòlidos a temps de les dites noces, és emprès que lo dit Samuel de Lunell sie tengut de donar-li compliment en deutes confessats novellament o tornats en cartes novelles de l'any de M CCCC XX o XXI ençà e fer loch e cessió ab entimacions al dit Cavaller en tant com li restarie a pagar, ab obligació e bona evicció de tots sos béns bastant. E, si lo dit Samuel Cavaller no elegie ésser pagat en los dits deutes, lo dit Samuel de Lunell e sa muller sien tenguts assegurar e obligar de pagar largament la dita dot al dit Samuel Cavaller per les pagues dessús contengudes.

Ítem, més és emprès que lo dit Samuel de Lunell sie tengut de apareyllar e amanovir ho haver apareyllada la dita Goig, filla sua, per pendre l'anell de les sposaylles, apellat en abraych del *quiddusin*, lo primer dissapte del mes apellat en abraych mes de *adar* e, encara, per fer les noces aquell dia mateix.

E lo dit Samuel Astruch Cavaller promet de venir e ésser en Cervera lo di-vendres ena[n]s pus prop del dit dissapte per dar lo dit *quiddusin* a la dita na Goig e fer e complir les dites noces lo dit dissapte primer del mes de *adar*.

E, axí mateix, lo dit Samuel Cavaller promet fer e fermar a la dita Goig carta apellada de *catubbà* en crestianesch e en juenesch dels dits quatre mília e trecents sòlidos e de totes altres quantitats que's meresquen metre en *catubbà* a coneguda d'en Adret Salamó Adret, juheu, de Cervera, e d'en Çaçon Coffén, juheu, d'Agramunt, e que, axí meteix, li face *sayur*, segons ús e costum de Barchinona.

Hoc encara més, los dits Samuel de Lunell e Samuell Cavaller prometen star a dit e determinació dels dits Adret Salamó Adret e Çaçon Coffén sobre la stima de les vestidures e ligadures de cap de la dita na Goig per ells faedora e, encara, sobre tots altres debats o qüestions que entre les dites parts seran o exiran, si n'i havie, per rahó dels presents capítols e del dit matrimoni.

Lo dit, emperò, Samuel de Lunel vol e s'oblige pagar totes les despeses de messió que's faran en les dites sposaylles e noces del seu propri.

E, per ço que les dites coses hagen major fermetat, les dites parts prometen la una a la altra e a ells endesemps, sots pena de cent lliures, guanyadora per les dues parts a la part obedient e per la terça part al batle o veguer de Cervera o en aquella cort o corts qui'n farie exequció, que totes les dites coses atendran, compliran e servaran, segons dessús són promeses e scrites, obligant-ne la una part a la altra tots lurs béns, etc. E, encara, ne feren e'n prestaren la stip[u]lació apellada *tiran quingan* en poder d'en Daví Bendit, juheu, de Falcet.

Die mercuri III^a Decembris anno a nativitate Domini M^o CCCC^o XXVII° per dictos Samuel de Lunel et Samuel Cavaller fuerunt firmata predicta capitula in villa Cervarie, presentibus testibus Bernardo Steve, hostalerio, Juceff Samarell, Daví Coffén, iudeo, Cervarie, et Daví Bendit, iudeo, ville de Falcet.

10

1427, desembre, 3. Cervera

Samuel Astruc Cavaller, jueu, de Falset, malgrat que en els capítols matrimonials consta que el dot de la seva futura esposa ha de ser de 4 300 sous, accepta que, de fet, només li siguin donats 3 300 sous. A més, promet que, durant un període de tres anys, ell no traurà de la vila de Cervera, sense el permís del seu futur sogre, tant la seva futura esposa com l'aixovar i la roba que ella aportarà.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, 24, Pere Noguers, *Capítols matrimonials*, 1427-1428, f. 10v.

Eadem die III Decembris predicti.

Com en Samuel de Lunell, juheu, de la vila de Cervera, en uns capítols lo dia present fets e fermats entre ell e lo dit Samuel Cavaller, juheu, de Falcet, hagués promès dar e pagar quatre mília e treents sòlidos barchinonenses per exovar de na Goig, filla sua, segons en los dits capítols és contenguts, e sie en veritat que per la dita dot no li ha a dar sinó tres-cents florins e, no contrastant açò, que la dita Goig hagués tots los dits quatre mília e treents sòlidos sobre tots los béns del dit Samuel Cavaller, com axí sie estat emprès entre les dites parts e de aquells tots li ha a ffer carta de *catubbà*, per ço lo dit Samuel Cavaller, atorgant les dites coses ésser veres, li plau que per tota la dita dot lo dit Samuel de Lunel no li sie tengut dar sinó tan solament los dits treents florins e que ell farà lo dit *catubbà* a la dita na Goig de tots los dits IIII^M CCC sòlidos, segons en los dits capítols és contengut.

E més, lo dit Samuel Cavaller promet, sots pena de cinch-cents florins, la qual de bon grat se impose, guanyadora per les dues parts al dit Samuel de Lunell e per la terça al veguer de Cervera, que ell, del dia que haurà fetes les noces ab la dita na Goig a tres anys contínuament següents, starà e tindrà la

dita na Goig dins la vila de Cervera tenint-hi habitació e que, dins los dits tres anys, la dita Goig ne lo exovar d'aquella ne les robes les quals hic aportarà no traurà de la dita vila sens licència e volentat del dit Samuel de Lunel, sots la dita pena, obligant-ne tots sos béns.

Testes proxime dicti supra.

11

1450, gener, ?. Cervera

Jucef Adret i Benvenist Cohén, aquest últim procurador i oncle maternal de Goig, vídua d'Issac Adret, jueus, de Cervera, estableixen uns pactes sobre la devolució del dot de l'esmentada Goig.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, 33, Joan Valentí, *Manual*, 1449-1451, f. 14v.

[Espai per escriure-hi la data.]

Attenet que n'Içach Adret, quòndam juheu, de la vila de Cervera, ha finats sos darrés dies en la dita vila a XII del proppassat mes de noembre jaquint sa muller na Goig, juÿa, sens infants o creatures algunes d'ell en aquella procreats e sie per ley judayca que, com un juheu mor sens creatures e sobreviu sobre ell germà paternal, la muller del morint roman ligada ab lo germà paternal del marit seu defunt, no obstant que sobre açò alscons doctors ebraychs tinguen oppinions en contrari, per la qual cosa se sperave qüestió entre la dita na Goig, de una part, e en Jucef Adret, juheu, de la dita vila, frare o germà paternal del dit Içach Adret quòndam. Més avant, se sperave qüestió entre los dessús dits per ço com lo dit Jucef Adret pretenie que, ab tot que ell fos tengut desliurar la dita na Goig, que no ere tengut pagar-li realment e de fet tota la quantitat per rahó de dot per lo dit Içach, quòndam son marit, a ella assegurada en temps de nubcies ab carta apellada en abraych *caçubà*, la qual dot ere noranta-dues lliures e miga barchinonenses. E la dita na Goig pretenie deure ésser pagada complidament en la dita sa dot. Per què los dits Juceff e na Goig, volent fugir a plets e qüestions, majorment com entre persones tan conjunctes no estarien bé, e, encara, a tracte de alscones bones persones, parents e amichs de quiscuna de les dites parts, és stat convengut entre lo dit Juceff Adret, de una part, e en Benvenist Coffén, juheu, de la dita vila, procurador e oncle

maternal e conjunta persona e en nom de la dita na Goig, les coses següents e deiús scrites, segons [*Així acaba el text, el qual es troba ratllat i, en conseqüència, no tingué efecte*].

12

1460, juny, 3. Cervera

Issac Jacob de Quercí, de Cervera, reconeix que Jacob de Quercí, pare seu, li ha donat 500 florins i tot el que li va prometre donar quan es van concertar les noces entre ell i Sobredona, filla de Samuel de Llnell. També reconeix que l'esmentat Samuel de Llnell li ha donat els 250 florins que li va prometre donar per raó de les dites noces.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, 35, Joan d'Albalat, *Manual*, 1460, f. 68.

Die tertia Iunii anno predicto.

Quod ego Yçach Jacob de Quercií, iudeus, ville Cervarie, filius Jacob de Quercií, iudey, dicte ville, gratis, etc., certa sciencia, confiteor et in veritate recognoscho vobis Jacob de Quercií, patri meo, presenti, quod dedistis et solvistis michi, mee voluntati, quingentos florenos auri et omina alia que michi promisistis dare tempore nupciarum factarum inter me, ex una parte, et Sobredona, iudeam, filiam magistri Samuel de Lunel, et contemplacione ipsius matrimonii, prout continetur in capitulis matrimonialibus inhitis super ipso matrimonio, actis xxv die mensis nuncupati *niçan* ab anno creacionis mundi v^M CC XII.

Item confiteor vobis magistro de Lunell, socerii meo predicto, quod dedistis et solvistis illos ducentos quinquaginta florenos et omnia alia que contemplacione dicti matrimonii cum dicta Sobredona michi solvere promisistis.

Unde renuncio, etc. Facimus vobis dicto Jacob de dictis quingentis florenis et aliis predictis et vobis dicto magistro Samueli de dictis ducentis quinquaginta florenis et aliis contentis in dictis capitulis presentem apocham de soluto.

Actum Cervarie die et anno predictis.

Testes huius rey sunt venerabilis Andreas de Graells, mercator, christianus, et Salamó Terí et Astruch Thinillí, sutores, Cervarie.

1460, juny, 3. Cervera

Samuel de Lluell, metge, jueu, de Cervera, per tal de complir el compromís establert en els capítols matrimonials atorgats abans del casament de la seva filla Sobredona amb Issac Jacob de Quercí, jueu, de Cervera, fa donació de la meitat dels seus béns a l'esmentada Sobredona. Aquesta donació tindrà efecte després de la mort del donador.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, 35, Joan d'Albalat, *Manual*, 1460, f. 69, i Fons Dalmases, lligall 26, paper solter. (Hem transcrit la versió del document del Fons Dalmases perquè és més completa.)

In Dei nomine. Amen. Noverint universi quod ego Samuell de Lunell, iudeus, medicus, ville Cervarie, sciens et attendens me tempore matrimonii inhihi inter Yçach Jacob de Quercií, iudeum, dicte ville, filium Jacob de Quercií, et Sobradona, filiam meam, de consensu et voluntate mea contracti, contemplacione ipsius matrimonii haberem facere donacionem medietatis omnium bonorum meorum post mortem meam et non ante, prout in predictis capitulis matrimonialibus inde inhihis die vicesimo quinto mensis vocati *nitan* [anni] a crehacione mundi v^M CC XII lacius continetur. Ideo, volens dictum pactum operis per effectum adimplere, gratis et ex certa sciencia et spontanea voluntate, non vi, dolo nech metu inducta seu modo aliquo circumvenia seu errore lapsa, per me et meos, dono et concedo ex mera videlicet liberalitate et animo donandi et non ficte post obitum vero meum et non ante vobis dicte Sobredona, filie mee, presenti, et vestris, medietatem omnium bonorum meorum, habitorum et habendorum, et que tempore mortis mee habebó. Hanc autem donacionem medietatis dictorum bonorum meorum facio vobis dicte Sobradona, filie mee, sicut melius dici et intelligi potest ad vestram et vestrorum salvamentum et bonum et eciam intellectum, sub pacto et condicione quod vos dictus Yçach Jacob de Quercí dum locus fuerit dicte donacioni habeatis illa bona que dicta Sobradona, filia mea, de medietatis dictorum bonorum meorum assecurare super bonis vestris, iuxta la *cazuba* [et] *sihuuyr* et in similibus est fieri assuetum. Et hiis casibus adventibus de medietate dictorum bonorum, nunch pro tunch et e contra vobis dicte Sobradona, filie mee, post obitum meum et non ante, hanc facio inter vivos donacionem. [...] Hec igitur omnia et singula supra dicta fa-

cio, pacistor, convenio et promitto per me et meos dicte Sobredona, filie mee, presenti, et vestris nechnon notario inffra scripto tanquam communi et publice persone hec a me pro vobis ex omnibus eciam personis quarum interest et intererit legitime stipulanti et recipienti, iurans sponte ad decem precepta legis que Deus dedit Moysi in monte Sinahy corporaliter a me tacta predicta omnia et singula me semper habere ratam, gratam et firmiter tenere et observare et in nullo contra facere vel venire ratione dictorum iurium quibus ut pretangitur renuncio et de quibus sum ad plenum certificatus aut alterius iuris, racionis vel cause que dici valeat, scribi, cogitari vel eciam nominari. Ad hec ego dicta Sobradona, hiis omnibus presens, dictam donacionem medietatis dictorum bonorum accepto cum graciaram uberi accione. Ad hec ego dictus Yçach Jacob de Quercí, ibedem presens, predicta laudo et concensio et dicto casu advenienti dictum assecuramentum promitto facere, prout superius continetur. Actum est hoc Cervarie die terciã mensis Iunii anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo sexhagesimo. Sig[*signe*]num Samuelis de Lunell, donatorii iam dicti, qui predicta, sub dictis pactis, retentionibus et condicionibus michi salvis, laudo, concedo, firmo et iuro. Sig[*signe*]num Sobradona predicte, que predicta laudo et firmo [et] sub forma iam dicta accepto. Sig[*signe*]num Yçach Jacob de Quercí predicti, qui hec laudo et conscensio et dicto casu advenienti dictum assecuramentum facere promitto.

Testes huius rey sunt venerabilis Andreas de Graells, mercator, christianus, et Salamó Terí et Struch Thinillí, sutores, ville Cervarie habitatores.

[*Al marge esquerre:*] Certificatum per me Anthonium Saliteda, notarium. Est in forma.

14

1460, juny, 3. Cervera

Jacob de Quercí, de Cervera, malgrat que ha donat al seu fill Issac Jacob de Quercí per raó de les noces fetes entre l'esmentat fill i Sobredona, filla de Samuel de Lluell, també de Cervera, 500 florins i altres béns, accepta que, després de la seva mort, al susdit Issac Jacob de Quercí li correspongui la part dels seus béns que determina el dret hebraic.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, 35, Joan d'Albalat, *Manual*, 1460, f. 70.

Dicta die.

Quod ego Jacob de Quercií, iudeus, ville Cervarie, sciens et attendens me dictum Iacob tempore matrimonii et contemplacione eiusdem inhiti inter vos Yçach de Quercií, iudeum, filium meum, ex una parte, et Sobredona, iudeam, filiam magistri Samuelis de Lunell, iudey, dicte ville, ex parte altera, dedisse vobis dicto Yçach Jacob in tuhitu et contemplacione ipsius matrimonii quingentos florenos auri et nonnulla alia bona, prout in ipsis capitulis matrimonialibus inhitis et factis die xxv [mensis] vocati *niçan* [anni] a creacione mundi v^M cc xii lacius continetur, quod, non obstante dicta donacione per me vobis facta de bonis meis tempore ipsarum nupciarum, quod possitis habere in bonis meis post obitum meum totum ius et acciones quod et que de iure ebraycho in ipsis bonis meis vobis pertenebit, ymo omnia per me vobis donata in comptum dicti iuris minime vobis competetur quinimo illud vobis super bonis meis salvo, etc.

Actum et testes superius proxime.

15

1460, juny, 3. Cervera

Jucef Cavaller, de Cervera, reconeix que Jacob de Querci, també de Cervera, sobre seu, li ha donat aquells 6 500 sous que, quan es van concertar les noces entre ell i Sara, filla de l'esmentat Jacob de Querci, aquest va prometre donar com a dot de la susdita Sara i assegura la tercera part d'aquesta quantitat a favor de la seva esposa.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, 35, Joan d'Albalat, *Manual*, 1460, f. 70v.

Dicta die.

Quod ego Juceff Cavaler, iudeus, ville Cervarie, gratis, etc., confiteor et in veritate recognosco vobis Jacob de Querci[i], iudeo, dicte ville, socero meo, presenti, quod dedistis et solvistis michi ad mei voluntatem omnes illos sex mille et quingentos solidos barchinonenses quos tempore nupciarum inhitarum inter me et Çaram, filiam vestram uxoremque meam, michi pro dote ipsius Çare solvere promisistis et quos confessus fui iam vobis illos recepisse in instrumento nupciali vocato *cazubà*, cuius prima linea incipit *Brad* et sunt in ipsa *cazubà* xxiiii linee et linea ultima ipsius *cazubà* incipit *mateya* et finit

iohana, testificatum per Mahir Alazar et magistrum Daví et signatum manu mea. Et ibidem in eodem pergamento et instrumento est instrumento dicto *si-huir* continens quod, casu quo dicta Çara, uxor mea, obierit sine filiis eidem non superviventibus et ego supervivens illis, habeam restituere dicto socero meo duos mille centum sexaginta sex solidos et octo denarios, que quantitas est tertia pars ipsius *cazubà*, quamquidem quantitatem dicte Çare salvo et assecuro super bonis meis et illa restituere sibi et suis iuxta formam dicta *cazubà* ob bona mea, etc. Et iuro, etc.

Actum et testes superius proxime.

16

1460, juny, 3. Cervera

Sara, filla de Jacob de Quercí, de Cervera, amb consens del seu marit Jucef Cavaller, absol l'esmentat pare seu de qualsevol obligació econòmica que tingui envers ella i reconeix que ha rebut els 6 500 sous assignats com a dot.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, 35, Joan d'Albalat, *Manual*, 1460, f. 71v.

Dicta die.

Quod ego Çara, filia vestri Jacob de Quercí, de consensu et voluntate Juceff Cavaler, viri mei, ibidem presentis, gratis, etc., diffinio, absolvo et remitto vobis dicto patri meo, presenti, totum ius et quicquid iuris et accionis hodie habeo in bonis vestris iure quocumque et confiteor quod habui a vobis sex mille et quingentos solidos quos in dotem michi constituistis cum dicto viro meo, etc. Et iuro, etc.

Actum et testes superius proxime.

17

1460, juny, 3. Cervera

Samuel de Llnell, metge, de Cervera, en pagament de la resta del dot de Sobredona, filla seva i esposa d'Issac Jacob de Quercí, cedeix a aquest tots els drets que tingui en el cobrament de 20 florins a Francesc Garriga i el seu fill,

de Biosca, i en el cobrament de 30 florins a Francesc Condal, de la mateixa població.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, 35, Joan d'Albalat, *Manual*, 1460, f. 72.

Dicta die.

Quod ego Samuel de Lunell, medicus, iudeus, ville Cervarie, gratis, etc., in solutum et satisfaccionem quantitates vobis per ad solvendum restante ex dote quam Sobredona, filie mee uxorique vestre, constitui sine eviccionem bonorum meorum, do, cedo et mando vobis et vestris omnia iura et acciones que et quas habeo contra Ffrancischum Clarriga [*sic*] et Nicholaum Carriga, eius filium, loci de Bioscha, in illis viginti florenis auri quos michi debent cum instrumento recepto per discretum Anthonium de Otina, notarium, Cervarie die xxx ianuarii anno a nativitate Domini m^o cccc xxvii^o. Item contra Ffranciscum Condal, dicti loci, in xxx florenis quos michi debet cum instrumento dicta die acto et per dictum Anthonium recepto. Quibus iuribus, etc. Constituens me hoc igitur, etc.

Actum et testes superius proxime.

18

1460, juny, 3. Cervera

Samuel de Lluell, de Cervera, nomena procuradors seus Issac Jacob de Quercí, gendre seu, i Juceff Cavaller, també de Cervera, per aconseguir el cobrament de qualssevol quantitats i per raó de la cessió feta a l'esmentat Issac Jacob de Quercí.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, 35, Joan d'Albalat, *Manual*, 1460, f. 72v.

Dicta die.

Quod ego Samuel de Lunel, iudeus, medicus, ville Cervarie, gratis, etc., constituo et ordino procuratores meos vos Yçac Jacob, generum meum, et Juceff Cavaler, iudeos, dicte ville, et utrumque vestrum in solum ita, etc., videlicet ad petendum, exigendum et recipiendum omnes pecuniarum quantitates que michi per quasvis personas debeantur cum instrumentis vel sine, etc., apocham et apochas faciendum, etc., cessiones quocumque titulo faciendum, etc., cessiones per me vobis dicto Yçach Jacob factas contra Ffranciscum Carriga et eius filium et Ffranciscum Condal, loci de Bioscha, intimidandum,

etc., componendum, transigiendum, etc., in arbitrum vel arbitros quod promittendum dius, etc. Et ad lites largo modo, cum potestate substituendi ad lites, etc.

Actum et testes superius proxime.

19

1480, març, 14. Cervera

Vidal Jucef, jueu, de Tarragona, reconeix que Mira, esposa seva, va aportar, com a dot, 102 lliures i 10 sous i firma una àpoca per aquesta quantitat. A més, s'estableixen determinats pactes.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, 35, Joan d'Albalat, *Manual*, 1460, f. 69, i Fons Dalmases, lligall 26, paper solter. (Hem transcrit la versió del document del Fons Dalmases perquè és la més completa.)

[*A la part superior:*] Pro Cavaller.

Noverint universi quod ego Vitalis Juceff, iudeus, civitatis Terrachone, filius Juceff Bonjua, iudei, eiusdem civitatis, gratis et ex certa sciencia, confiteor et in veritate recognosco vobis Mire, uxori mee, per verba de presenti, filieque Struch Cavaller, iudei, ville Cervarie, quod tempore mearum et vestrarum nupciarum atulitis et constituistis michi in dotem vestram et pro dote ac nomine dotis vestre centum duas libras et decem solidos barchinonenses, quas a dicto Struch Cavaller, patre vestri dicte Mire soceroque meo habui et recepi hoc modo, videlicet numerando octuaginta libras et residuum ad complementum dictarum centum duarum librarum et decem solidorum in raupis et bonis mobilibus iusto precio stimatis, de quibus quidem centum duabus libris et decem solidis ego dictus Vitalis Juceff vobis dicte Mire feci, firmavi et tradidi cartam ebraycam ebrayce vocatam *caçubbà*, prout in eadem est videre, que facta fuit sub kalendario quarte die mensis ebrayci vocati de *niçan*, anni quinque milia ducenti quadraginta a creacione mundi, secundum ritum et rectum numerandum iudeorum, in qua quidem carta ebrayca sunt viginti tres linee complete et una non completa de litera ebrayca grossa, vocata quadrada, scripte, quarum prima incipit *Barrevehi bassatbat* et finit *verbahim*, penultima incipit *umfaras leell* et finit *tan bez*, subscriptaque manu mei dicti Vidal, suntque scripti et nominati testes duo Jaffuda de Quercí et Içach Mossé Sutlam. Et ideo, renunciando excepçioni

predicte dotis vestre per me a vobis non habite et non recepte et doli mali et acioni in factum et omni alii iuri, rationi et consuetudini contra hec venentibus facio inde vobis de predicta dote vestra hanc apocam de recepto in testimonium premissorum ac bonum et perpetuum finem, absolucionem, diffinicionem et remissionem ac pactum firmissimum de ulterius non petendo et de non agendo in iudicio vel extra vallatum stipulacione solempni. Est autem actum et conventum inter me et vos dictam Miram quod ego dictus Vitalis Juceff et vos dicta Mira, uxor mea, dotem vestram huiusmodi habeamus, teneamus et possideamus constante nostro presenti matrimonio. Et, si ego dictus Vitalis Juceff prior vobis dicta Mira, uxor mea, forte obi[v]ero, eo casu vos dicta Mira et vestri habeatis et recuperetis a me et a bonis meis predictos centum duas libras et decem solidos predicte dotis vestre integre et sine aliqua diminucione. Et hoc tam cum infante vel infantibus quam eciam sine illis. Si autem contigerit vos dictam Miram, uxorem mei dicti Vitalis Juceff, me premori cum infante michi et vobis comuni qui vixerit per triginta dies post sui nativitatem in antea continue numerandos, eo casu ego non tenear ad restituendum aliquum de dicta dote vestra, immo tota dicta dos vestra, eodem casu, mei dicti Vitalis Juceff et meorum existat michi et meis perpetuo remansura, quatenus ego dictus Vitalis Juceff, eo casu, de iure ebrayco remaneo heres vester. Verum, si casu contigerit quod vos dicta Mira, uxor mea, prior me decedatis et infans michi et vobis comunis non remanebit aut eciam si infans remanebit qui tamen per xxx^a dies completos postque natus fuerit continue numerandos non vixerit, hiis casibus et utroque eorum, tercia pars dicte dotis vestre, que sunt triginta quatuor libre, tres solidi et quatuor denarii, dicto Struch Cavaller, patre vestro, et suis et quibus voluerit pleno iure revertantur et aplicentur quoniam. Ita sunt et est expresse actum et conventum iuxta seriem et tenorem cuiusdam alterius carte ebrayce vocate *sibur*, quam ego dictus Vitalis Juceff dicto Struch Cavaller et suis inde feci de voluntate vestra sub dicto kalendario. Et residue due partes dotis vestre, in casibus proxime dictis et utroque eorundem, michi dicto Vitali Juceff et meis perpetuo remaneant pro mei et meorum voluntatibus inde libere et perpetuo faciendis, quatenus sic in dicta carta ebrayca nominata *sibur* continetur et de iure et more iudeorum observatur in Cathalonia, pro quibus quidem centum duabus libris et decem solidis dotis vestra dicte Mire vobis et vestris, si et in casu quo ego dictus Vitalis Juceff vobis forte premoriar, ut predictur, restituendis et tornandis ac solvendis vel pro dictis triginta quatuor libris, tribus solidis et quatuor denariis predicti *sibur*, in casibus predictis, restituendis ac solvendis dicto Struch Cavaller simul cum omnibus missionibus, dampnis et interesse tam per vos aut vestros pro dicta dote vestra quam pro dicto *sibur*, in suis casibus predictis, pe-

tendis et exhigendis, fiendis et sustinendis quoquomodo pro culpa seu mora mei et meorum solvere promitto eidem Struch Cavaller realiter et de facto. Et sine omni deposito quod non faciam in totum vel in partem in posse alicuius curie et persone et sine omni dampno, gravamine, missione, interesse et expensa dicti Samuelis Astruch Cavaller et suorum. Et sine omni plolongamento et contradicto, clamo seu querela, curie ac iuris proferimento, maliciis et diffugiis cessantibus quibuscunque. Positos et portatos intus dictam villam Cervarie, dictis casibus et eorum utroque secutis, et intus domum seu habitacionem dicti Samuellis Astruch Cavaller, patris vestri dicte Mire, et suorum meis et meorum propriis sumptibus, missionibus, laboribus et expensis, risco, periculo et fortuna, sub pena tercii tocius quantitatis adquesita honorabili vicario ville predictae Cervarie qui nunch est vel pro tempore fuerit vel alli alteri curie, iudici seu officiali coram quo, qua seu quibus me bona et iura mea convenire volueritis. [...] Et ut predicta omnia et singula maiori robore fulciantur iuro per dominum Deum decemque precepta legis que Deus dedit Moysi in montem Sinay manu mea dextera ab inde gratis tacta premissa omnia et singula maiori robore fulciantur tenere et observare, attendere et complere et in nullo contra facere vel venire iure aliquo, causa vel eciam racione. Ad hec autem ego dicta Mira, fillia dicti Samuelis Astruch Cavaller, iudei, ville Cervarie, gratis et ex certa sciencia, laudo, approbo, ratiffico et confirmo omnes condiciones et pacta ac convenciones predictas et predicta et eisdem expresse consencio, prout melius et plenius superius continetur, iurando sponte per dominum Deum decemque precepta legis que Deus dedit Moysi in monte Sinay manu mea dextera ab inde gratis tacta premissa omnia et singula tenere et observare, attendere et complere et in nullo contra facere vel venire iure aliquo, causa vel eciam racione. Quod est actum Cervarie quarta decima die mensis marcii anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo. Sig[*signe*]num Vitalis Juceff, iurantis, sig[*signe*]num Mire, laudantis, predictorum, qui hec laudamus et firmamus.

Testes huius rei sunt Andreas Huix, carnifex, crestianus, Isach Mossé Sutlam et Bonet Belsom Narboní, iudei, ville Cervarie habitatores.

20

1481, agost, 5. Cervera

Astruga, jueva, filla de Mossé Cohén de Benardut, d'Alcolea de Cinca, a la qual Bonanasc Andalí, jueu, de Cervera, ha donat un document de repudi, reco-

neix que l'esmentat Bonanasc Andalí li ha tornat 52 lliures i 10 sous, moneda jaquesa, que són l'import del seu dot i d'una donació feta pel susdit Bonanasc Andalí.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, 53, Antoni Bonet, *Manual*, 1481-1482, f. 54.

Die mercuri quinta mensis Augusti anno predicto a nativitate Domini M^o CCCC^o LXXXI°.

Ego Struga, iudea, filia Mossé Coffén de Benardut, loci de Alcolella, que fui uxor vestri Bonanasc Andalí, filii Vitalis Andalí, iudei, ville Cervarie, presentis, qui michi die presenti dedistis libellum repudii ebrayce nuncupatum *guet*, iuxta formam legis Moysi, agens hec de consensu et voluntate Salomonis Coffén, iudei, germanis mei, et Juceff Mutxós, iudei, cognatis mei, presentium et inferius firmantibus, confiteor et in veritate recognosco vobis eidem Bonanasc Andalí, presenti, quod dedistis et solvistis, restituistis et tradidistis ac tornastis michi realiter et de facto plenarie omnimode mee voluntati omnes illas quinquaginta duas libras et decem solidos, iaccenses, videlicet, ex una parte, omnes illas viginti septem libras et decem solidos, iaccenses, quas Regina, uxor Mossé Coffén, mater mea, michi ac vobis pro me dedit tempore mei et vestri matrimonii et de quibus vos fecistis et firmastis michi instrumentum ebrayce vocatum *cazubbà*, actum in loco de Alcolea de Cinqua, regni Aragonum, die veneris decima die mensis ebrayce vocati *civan*, anno creacionis mundi quinque milia CC XXXX, subscriptum manu Juceff Galipapa et Juceff Alpaperrí, testium, quod instrumentum vobis trado, etc., et, ex alia parte, omnes illas viginti quinque libras dicte monete, de quibus vos fecistis michi donacionem ad partem, ut constat instrumento sive carta ebrayce vocata *mattan allaot*, que vol dir “donació asparç”, acta eisdem die et anno, signata manu dictorum testium. Et ideo, renuntiando, etc., facio vobis et vestris presentem apocam, etc., et bonum et perpetuum finem, absolucionem, diffinicionem et remissionem, nedum de predictis sed eciam de omni petitione, accione, questione et demanda quam ego, dicta mater mea et mei facere possem ac possent vellem ach vellent proponere, intemptare seu movere contra vos vel vestros racione dicti mei et vestri matrimonii instrumenti ac instrumentorum per et inter vos et me ac vos firmatorum et signanter racione cuiusdam instrumenti promissionis per vos facti de stando et habitando in dicto loco quam eciam alii iuri dependenti, etc., et aliis quibusvis racionibus sive causis, etc. Et ut de hiis vobis tantum sit dono vobis in fideiussores dictos

Salamonem Coffén, iermanum meum, et Juceff Mutxós, cognatum meum, qui mecum et sine me teneantur vobis et vestris in casu quo pro premissis ac racione premissorum matrimonii et instrumentorum ac incidencium seu dependencium ex eisdem fieri moveretur, etc., questio aliqua, etc., seu demanda aliqua in totum vel in partem, etc., de aliis omnibus eciam, etc. Ad hec nos dicti Salamó Coffén et Juceff Mutxós, fideiussores supra dati, etc., laudantes, approbantes, etc., et suscipientes in nos sponte dictam fideiussionem, convenimus et promittimus vobis quod cum dicta principali nostra et sine ea tenebimur vobis et vestris de premissis, etc., eaque complebimus, etc. Et pro hiis obligamus bona nostra et inmo, etc., omnes et renunciamus, etc., et nos dicti fideiussores legi de ffideiussoribus, etc., iuramus per dominum Deum et decem precepta legis que dominus Deus dedit Moysi in monte Sinahi, etc. Hec igitur, etc. Fiat large, etc.

Testes firmæ omnium sunt Damianus Ux, carnifex, Içach Arrutí, iudeus, Cervarie, et Bayel Alatzar, iudeus, Cesarauguste, habitator Cervarie.

Índex dels noms dels jueus que consten als documents⁷

- Abraham Bonet, de Perpinyà, després de Cervera, 5.
- Abraham Cap, de Balaguer, 8.
- Adret David, de Cervera, 1, 6.
- Adret Salomó Adret, de Cervera, 9.
- Altadona, filla d'Adret David i esposa de Bonnín Adret, 1.
- Anna, filla d'Issac Calot i promesa de Mossé Cellem, 4.
- Astruc Cellem, de Cervera, 7.
- Astruc Tinillí, de Cervera, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18.
- Astruga, esposa de Vidal Adret, 6.
- Astruga, filla de Mossé Cohén de Benardut i esposa de Bonanasc Andalí, 20.
- Astrugona, esposa de Mossé Cellem, 7.
- Baiel Alazar, de Saragossa, després de Cervera, 20.
- Benvenist Cohén, de Cervera, 11.
- Bonanasc Andalí, de Cervera, 20.

7. És possible que algun nom correspongui a més d'una persona o, també, que dos o més noms indiquin la mateixa persona.

- Bonet Bellshom Narboní, de Cervera, 19.
Bonnín Adret, 1.
Cereta, esposa d'Issac Calot, 2.
Cinac Saporta, de Cervera, 5.
David, 15.
David Bendit, de Falset, 9, 10.
David Cohén, de Cervera, 9, 10.
Dolcic, esposa d'Abraham Bonet, 5.
Exernida, filla de Jacob Issac i esposa de Jucef Calot, 2, 3.
Goig, esposa de Salcell Adret, 6.
Goig, filla de Samuel de Llundell i promesa de Samuel Astruc Cavaller, 9, 10.
Goig, vídua d'Issac Adret, 11.
Goió, filla de Mossé Cellem i esposa de Jucef Mossé, 7.
Issac Adret, de Cervera, 11.
Issac Arrutí, de Cervera, 20.
Issac Calot, de Cervera, 2, 3, 4.
Issac Jacob de Quercí, de Cervera, 12, 13, 14, 17, 18.
Issac Mossé Sul·lam, de Cervera, 19.
Issac Salomó Cohén, 1.
Issac Samarell, de Cervera, 8.
Jacob de Quercí, de Cervera, 12, 14, 15, 16.
Jacob Issac, de Cervera, 2, 3.
Jafudà de Quercí, de Cervera, 19.
Joia, vídua d'Issac Samarell, de Cervera, 8.
Jucef Adret, de Cervera, 11.
Jucef Alpaperrí, 20.
Jucef Bonjua, de Tarragona, 19.
Jucef Calot, 2, 3.
Jucef Cavaller, de Cervera, 15, 16, 18.
Jucef Galipapa, 20.
Jucef Mossé, 7.
Jucef Mutxós, 20.
Jucef Samarell, de Cervera, 9, 10.
Mahir Alazar, 15.
Mira, filla de Samuel Astruc Cavaller i esposa de Vidal Jucef, 19.
Mossé Cellem, de Cervera, 4, 5, 7.
Mossé Cohén de Benardut, d'Alcolea de Cinca, 20.

- Mossé d'Angor, de Cervera, 7.
Mossé Jucef, de Cervera, 7.
Regina, esposa de Mossé Cohén, 20.
Rovén del Forn, 1.
Saçon Cohén, d'Agramunt, 9.
Salamies de Llunell, de Cervera, 8.
Salcell Adret, 6.
Salomó Bonafós Adret, de Cervera, 1.
Salomó Cohén, 20.
Salomó Samarell, 8.
Salomó Terí, de Cervera, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18.
Samuel Abramari Rossell, de Cervera, 7.
Samuel Astruc Cavaller, de Cervera, 19.
Samuel Astruc Cavaller, de Falset, 9, 10.
Samuel de Llunell, de Cervera, 9, 10, 12, 13, 14, 17, 18.
Samuel Taracosa, de Perpinyà, 6.
Sara, filla de Jacob de Quercí i esposa de Jucef Cavaller, 15, 16.
Sobredona, filla de Samuel de Llunell i esposa d'Issac Jacob de Quercí,
12, 13, 14, 17.
Sullam Biona, 1.
Tolrana, mare d'Abraham Bonet, 5.
Vidal Adret, de Cervera, 6.
Vidal Andalí, 20.
Vidal Jucef, de Tarragona, 19.
Vidal Mercadell, 4.